

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
POBOČKA V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1967

BRNO 1968

velké vzdálenosti 1—2 km od sebe. Doplňují souvislý pás nalezišť lužické kultury, který se prostírá od Vyškovské brány pod vyššími svahy Dražanské vysočiny až k Mladči, kde se spojuje s pásem osídlení podél řeky Moravy.¹³

Poznámky:

- ¹ L. Jisl, K počátkům lužické kultury v Československu, Česko-polský sborník vědeckých prací I, 4, obr. 3.
- ² J. Kvičala, Začátky lidu popelnicových polí v olomouckém kraji, Sborník SLUKO B I 1951—1953, 27, tab. II:2.
- ³ J. Král, Žárový hrob č. 5 z Vávrovic, okr. Opava, Čas. Slezského muzea 9 1960, 69, obr. 13.
- ⁴ V. Spurný, Osídlení Hradiska u Kroměříže ve střední době bronzové, Pam. arch. 45 1954, 370, 372.
- ⁵ V. Spurný, Neue Forschungen über die Anfänge der Lausitzer Kultur in Mähren, Kommission für das Äneolithikum und die ältere Bronzezeit, Nitra 1958, 125.
- ⁶ J. Nekvasil, Mohylový hrob v Moravičanech, AR 12 1960, 751.
- ⁷ J. Wankel, Čas. vlast. mus. spolku v Olomouci 6 1889, 54.
- ⁸ J. Wankel, Bilder aus der Mährischen Schweiz, Wien 1882, 379; Naturhistorisches Museum in Wien, č. inv. 11587 a 11629/2.
- ⁹ A. Furtwängler, Bronzen von Olympia, Berlin 1890, tab. XVIII: 297—302, XXII: 403, 427, XXVII: 543, XXXVI: 681.
- ¹⁰ Fr. Kovář, Soupis archeologických předmětů, Čas. vlast. mus. spolku Olomouc 31 1914, 143.
- ¹¹ Tyto nálezy byly referentem dokumentovány v roce 1967 podle klíče AÚ v Brně, č. inv. 665/1 až 665/10. Archiv AÚ ČSAV v Brně, č. j. 147/68.
- ¹² V. Houdek, Čas. vlast. mus. spolku Olomouc 2 1885, 180; týž, Čas. vlast. mus. spolku Olomouc, 18 1901, 128; J. Kramář, Čas. vlast. mus. spolku Olomouc 7 1890, 144; I. L. Červinka, Morava za pravěku, 253.
- ¹³ J. Nekvasil, AR 16 1964, 230 a d.

ZU DEN LAUSITZER-FUNDEN VON NÁMEŠŤ NA HANĚ (Bez. Olomouc)

Zu den neolithischen Funden, die man von Flur „Valník“ in Náměšť (siehe S. 00) rettete, gehört auch ein Gefäß, das man der Vorlausitzer Entwicklung in Nordmähren¹⁻⁶ zuweisen kann. Ohne Zweifel gehört auch die konische Schale, von der hier angetroffene Rendscherben stammt, in den Kreis der Lausitzer Kultur und dürfte nach dem Material der älteren oder mittleren (Schlesischen) Stufe der Lausitzer Kultur zuzusprechen sein. Allerdings trägt das Randbruchstück den sog. Tremolierstich als Verzierung, der in Mähren erst im späten Hallstatthorizont (HaD) auf den Bronzegefäßen von Náklo und Býčí skála⁷⁻⁸ erscheint, die vermutlich aus dem griechischen Herstellungskreis bronzener Gegenstände⁹ eingeführt wurden. Da man auf der Flur „Valník“ auch früher schon Denkmäler der Lausitzer Kultur fand, die allem Anschein nach zum größten Teil Brandgräbern entstammen, könnte auch die hier beschriebene Keramik aus vernichteten Gräbern zutage gekommen sein.¹⁰ Die erhaltene Keramik aus den übrigen Funden, deren Dokumentation z. T. das Archäologische Institut, Zweigstelle Brünn, durchführte, beweist, daß auf der Nekropole Gräber der Altlausitzer Zeit, möglicherweise auch der mittleren (Schlesischen) Stufe und Gräber der hallstattzeitlichen (Plátenicer) Stufe der Lausitzer Kultur¹¹ gestört wurden. Dieses Gräberfeld zusammen mit mindestens zwei weiteren¹² in der Gemarkung der Gemeinde, die mit der ehemaligen Gemarkung Biskupství vereinigt worden war, gehören zu einem kontinuierlichen Siedlungsraum unter den höher gelegenen Hängen des Dražaner Hochlands.¹³

NÁLEZ KERAMIKY LUŽICKÉ KULTURY V KROMĚŘÍŽI

JINDRA NEKVASIL, AÚ ČSAV Brno
JAN COUFALÍK, Kroměříž

(Tab. 30—31)

Na pravém břehu řeky Moravy se na jihovýchodním konci města Kroměříže rozkládá protáhlé návrší. Po jeho temeni směřuje silnice ke Kotojedům a podle ní se stále rozšiřuje výstavba obytných domů. V Gorkého ulici, při kopání základů pro dům č. p. 2763, byly již v roce 1963 objeveny střepy z nádob, avšak nebyly zachráněny. V roce 1967 pak na zahradě téhož domu vykopal jeho majitel, pan Josef Vavrečka, při hloubení jámy pro sklep další střepy z nádob. Okresní konzervátor Jan Coufalík získal nálezy pro Okresní vlastivědné muzeum v Kroměříži.

Zochráněná keramika pochází provděpodobně ze žárových hrobů, neboť jsou to téměř celé nádoby a podle čerstvých lomů se rozpadly teprve při vyzvednutí ze země.

Nádoby můžeme zařadit do halštatského (platěnického) období lužické kultury. Dvě nádoby jsou typy ze samého počátku tohoto období, kdy se teprve začaly vytvářet nižší vázovité tvary ze starších středolužických (slezských) osudí snižováním a rozeviráním hrdla. Výzdoba jedné z těchto nádob je již také v halštatském duchu sestavena do klínových vzorů. Avšak použití uch je ještě přežitkem

ze středního (slezského) období. Podobně i hrnek se dvěma uchy a dvěma lištami pod hrdlem je ještě velmi podobný starším tvarům hrnků. Poklička, která se dochovala ve zlomcích, patřila k jinému hrnku, protože má větší průměr. Snad pochází z jiného hrobu spolu se střepy z jiných hrnků. Větší baňatá nádoba s nízkým prohnutým hrdlem je tvarem typologicky vyspělejším, již z pokročilejšího stadia halštatského (platěnického) období. Mísa se zataženým okrajem se profilací zdá být také mladší. Drobnější keramika, která patrně také byla v těchto hrobech zastoupena byla asi přehlédnuta, zvláště byla-li rozpadlá ve střepy. Dochoval se jen střep ode dna menší baňaté nádoby a jiný střep ze silnostěnné nádoby.

Nálezy z hrobů v Gorkého ulici je doloženo pohřebiště, které patřilo velkému sídlišti lužické kultury na severozápadním svahu návrší. Pozůstatky tohoto sídliště byly zničeny již před desítkami lety hlínky bývalé Zajčkovy cihelny.¹ Na tomto návrší však byly zachovány žárové hroby již v letech 1941 a 1942 při stavbách v Dykové ulici. Podle nálezů, dochovaných v muzeu, byly to hroby jak ze staršího lužického období, tak také hroby z halštatského (platěnického) období.² I když mezi oběma místy je vzdálenost okolo 500 m, není vyloučeno, že tyto hroby patřily k jednomu pohřebišti společně s hroby z Gorkého ulice.

P o z n á m k y :

¹ J. Slovák, Čas. vlast. mus. v Olomouci 9 1893, 27; I. L. Červinka, Morava za pravěku, 226.

² Zprávy I. L. Červinky a J. Hlobila v Archivu AÚ Brno, č. j. 520/59, 1301/46.

E I N F U N D L A U S I T Z E R - K E R A M I K I N K R O M Ě Ř Í Ž

Unweit der großen Siedlung am rechten Ufer der March¹ entdeckte man auch Brangräber, die zum Teil bei den Bauarbeiten in den Jahren 1963 und 1967 zerstört wurden. Die gerettete Keramik gehört der hallstattzeitlichen (Plätenicer) Phase der Lausitzer Kultur an. Andere Gräber wurden schon in den Jahren 1941 und 1942 an einer etwas weiter entfernt gelegenen Stelle vernichtet. Vielleicht gehörten beide Gräbergruppen zu einem größeren Gräberfeld, das während des ganzen Verlaufs der Lausitzer Kultur belegt worden war.²

V L A C H O V I C E — „ Ď U L Ů V K O P E C “ 1 9 6 7 (okr. Gottwaldov)

J I Ř Í P A V E L Č Í K, A Ú Č S A V B r n o
(Tab. 32:2—7)

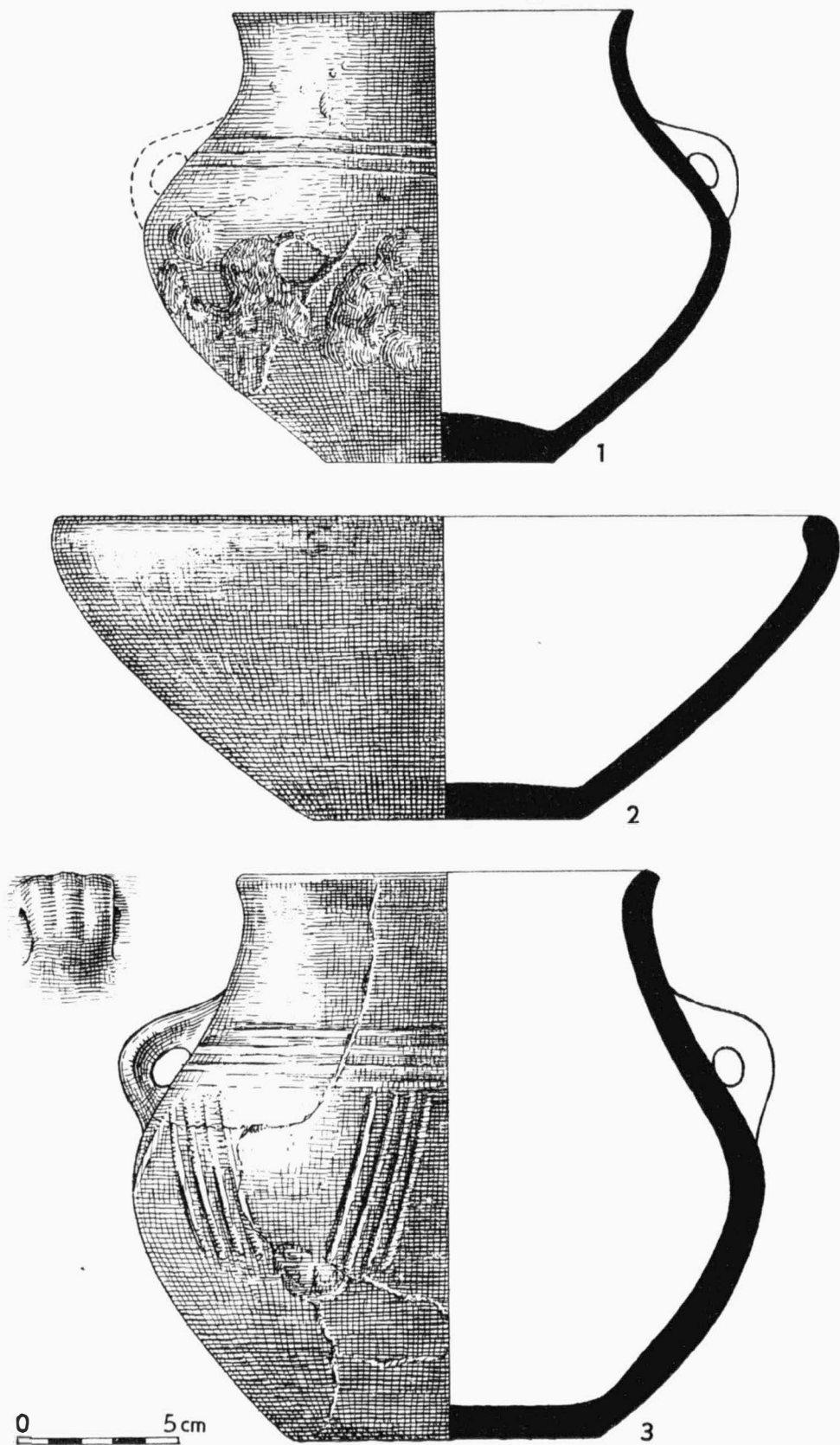
Vzhledem k lesním pracím (zalesňování) musel být v roce 1967 ukončen výzkum severní části žárového pohřebiště na „Ďulově kopci“ u Vlachovic (okr. Gottwaldov). Výkopové práce se soustředily do východní části severní skupiny, jehož hranice se nám zde podařilo stanovit. Méně úspěšní jsme byli v severním úseku na ploše mezi systematickým výzkumem a okrajovou částí prokopanou dr. Richtrem. Mohli jsme zde položit sondu pouze o ploše 28 m². Zbytek neprobádaného území (zhruba 50—70 m²) byl již zalesněn. V uvažované ploše zůstal i hrob mohyly 47/66 (322), z níž jsme v roce 1966 prozkoumali jen západní polovinu konstrukce. Sondy při jižním okraji severní skupiny opětně potvrdily, že jižní a severní uskupení mladších pohřbů (od lužické III až po platěnická I) byla od sebe oddělena a ojedinelé hroby ve „hluchém prostoru“ náležejí střednímu úseku lužické kultury a jeho „řadovému pohřebišti“ velkých mohyl, sledujícímu vrstevnice kopce.

Během výzkumu jsme prokopali cirka 400 m² plochy, na níž jsme zachytili 73 hrobů. Převážná většina z nich náležejí mladšímu stupni lužické a slezské kultury. Mezi zjištěnými objekty převažují jámové hroby s kamenným obložením pohřbu, zasypané zbytky hranice. Nad nimi se nacházely nevelké, jednovrstvé kamenné konstrukce kruhového tvaru, které byly převážně narušeny při dalším pohřbívání. Jen ojedinelé se vyskytly pravé skříňkové hroby (př. 42/67), budované z pískovcových ploten. O mohylových konstrukcích můžeme mluvit pouze ve dvou případech. V okrajových částech skupiny jsme narazili, obdobně jako u uskupení jižního, na několik hrobů s odlišnou konstrukcí. Jejich základ tvořila kupa drobného lomového kamene (jinak se běžně používal na lokalitě sbíraný povrchový ovětralý kámen), pod níž se nacházela pouze čmouha popele s několika uhlíky a drobnými kůstkami. Rovněž prosté hroby v jamách bez milodarů se vyskytly jen ojedinelé.

Řada hrobů opětně vykazovala stopy vykrádání. Nasvědčovaly tomu především silně rozrušené nádoby. Části z nich jsme nacházeli porůznu dislokované v pohřební komoře, i v jejím blízkém okolí. Přímo klasickým dokladem vyloupení se ukázala být mohyla 53/67 s mohutnou kruhovou konstrukcí prstencovitého tvaru, která byla ve východní části nepatrně porušena. Další průzkum pak ukázal, že v místě narušení se nacházel hrob, zasypaný okolní žlutkou a pískem, který byl zcela zničen, nádoby

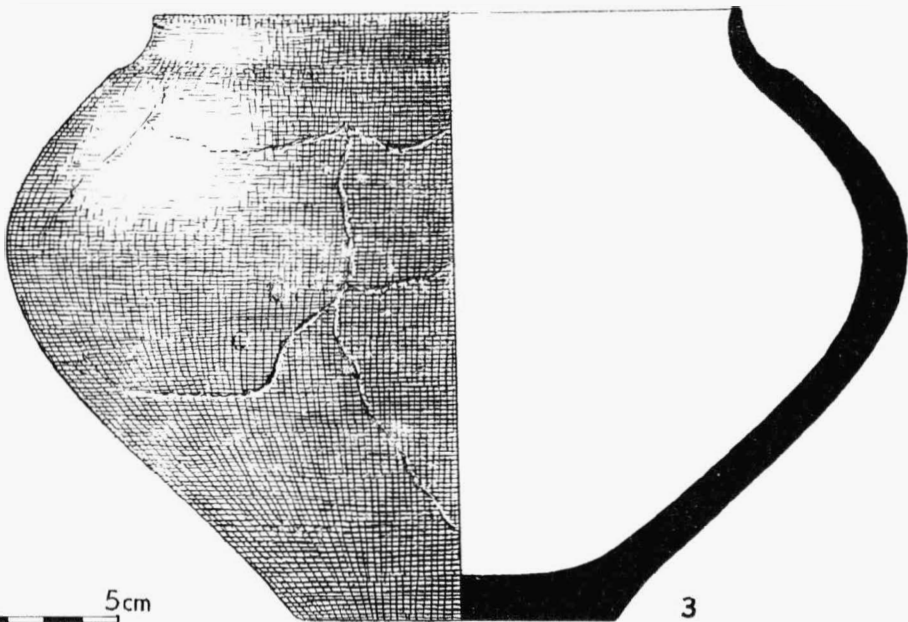
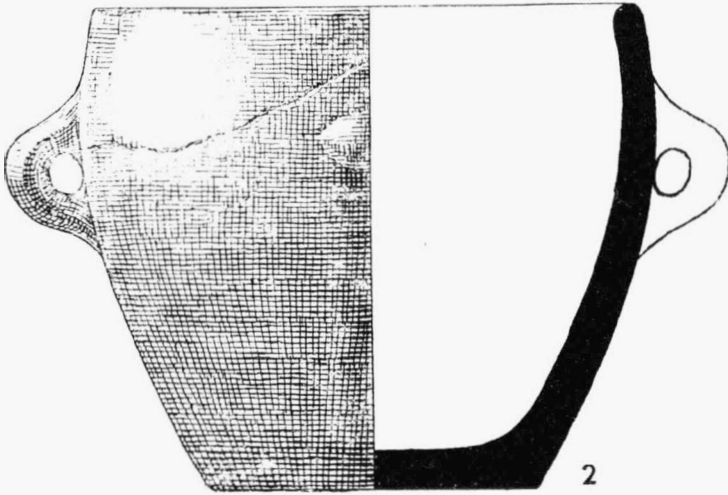
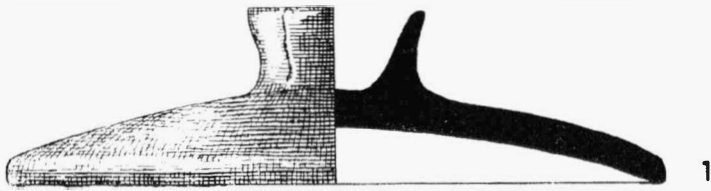
PŘEHLED VÝZKUMŮ 1967

Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: Prof. dr. Josef Poulik, DrSc.
Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Řihovský
Překlady: Helena Plátková
Kresby: B. Ludíková, tab. 1—3 dr. B. Klima, tab. 8, 11—13 S. Ševčík
Na titulní obálce: Bronzový závěsek ze slovanského hradiska v Mikulčicích
Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21
Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné
59/104/68.

Tab. 30.

Kroměříž (okr. Kroměříž). Keramika ze zničených hrobů lužické kultury. — Tonware aus zerstörten Gräbern der Lausitzer-Kultur.

0 5cm

Tab. 31.

Kroměříž (okr. Kroměříž). Keramika ze zničených hrobů lužické kultury. — Tonware aus zerstörten Gräbern der Lausitzer-Kultur